

İngiliz menşeli mallar bedellerinin sureti tesviyesi ve idhal edilemeyen İngiliz menşeli malların idhalini teğminen nota teatisi suretile yapılan anlaşmanın tasdıkı hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve İktisad encümenleri mazbataları (I/322)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı : 6/900

4 - III - 1940

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

İngiliz menşeli mallar bedellerinin kliring yolu ile tediyesi usulünün 1 kânunuevvel 1939 tarihinden itibaren kaldırılması ve 30 teşrinisani 1939 tarihine kadar gümrüklerimize gelib de muhassas plâfonları tükenmiş olduğundan dolayı idhal edilemeyen İngiliz menşeli malların idhalinin teğmini için Londra Büyük Elçiliğimizle İngiltere Hariciye Nezareti arasında nota teatisi suretile yapılan anlaşmanın tasdıkı hakkında Hariciye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 7 - II - 1940 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibe ve ilişkilerle birlikte sunulmuştur.

Bahsi geçen anlaşmanın İcra Vekilleri Heyetince imza tarihinden itibaren muvakkaten meriyete girmek üzere tasdıkı kabul edilmiş olduğuna da arz ederim.

Başvekil

Dr. R. Saydam

Esbabı mucibe lâyihası

Londrada cereyan etmekte olan ticarî müzakerelerin yeni bir anlaşmaya münceer olmasına intizaren, İngiltere ile aramızda mevcut ve 27 mayıs 1938 tarihli munzam anlaşma ile tadil edilen 2 eylül 1936 tarihli ticaret ve kliring anlaşmasına merbut ve hususî takasa mevzu teşkil eden Türk mallarını gösteren 4 numaralı listeye, 27 mayıs 1938 tarihli munzam anlaşmanın 4 neü maddesinin 2 nci fıkrasında musarraha olub bedelleri Türkiye - İngiltere «Commodities Limited» Şirketine tesviye kılınacak olan eşya müstesna olmak üzere bütün Türk mallarının idhali hususu 2/11852 sayılı kararnameye istinaden 23 ağustos 1939 tarihinde İngiltere sefaretile nota teatisi suretile tahakkuk ettirilmiş olduğundan 1 teşrinievvel 1939 tarihinden itibaren kliring yolu ile tediyat usulünün refi ve plâfonların kaldırılması İngilizler tarafından teklif olunmuş ve halbuki aralıkta 1 teşrinievvelden itibaren başlayacak olan üç aylık plâfonlar kendiliğinden tatbik mevkiine girmiş olduğundan kliring usulünün 1 teşrinievvel tarihinden itibaren kaldırılması kabil olamamış ve teşrinievvelde başlayan üç aylık plâfonun teşrinievvel ve teşrinisani aylarına tahsisile 1 temmuz 1939 dan itibaren Gümrüklerimize gelmiş olub plâfonları tükenmiş olduğundan dolayı memlekete idhal edilememiş bulunan İngiliz menşeli emtianın mezkûr tarihten itibaren kullanılmayan pozisyonlardan münakale yapılmak suretile idhal ve İngiliz emtiası bedellerinin 1 kânunuevvel 1939 dan itibaren kliring yolu ile tediyesi usulüne nihayet verilmesi hususunda İngiliz Hükümetile mutabık kalınmış ve keyfiyet Londra Büyük Elçiliğimizle İngiltere Hariciye nezareti arasında nota teatisi suretile teğmin olunmuştur.

İki memleket ticaretinin takas esaslarına bağlanmasından sonra vücut sebebi kalmıyan kliringin ilgası ve işbu kliringin ilgasından evvel gümrüklerimize gelmiş bulunan malların kliring esasları dairesinde tasfiyesini teğmin için yapılan bu anlaşma menfaatlerimize uygun görülmüş olduğundan tasdikı Büyük Millet Meclisinin yüksek tasvibine arz olunur.

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Hariciye encümeni

Esas No. 1/322

Karar No. 19

28 - III - 1940

Yüksek Reisliğe

İngiliz menşeli mallar bedellerinin kliring yolu ile tediyesi usulünün 1 kânunuevvel 1939 tarihinden itibaren kaldırılması ve 30 teşrinisani 1939 tarihine kadar gümrüklerimize gelib de muhassas plâfonları tükenmiş olduğundan dolayı idhal edilemiyen İngiliz menşeli malların idhalinin teğmini için Londra Büyük elçiliğimizle İngiltere Hariciye nezareti arasında nota teatisi suretile yapılan anlaşmanın tasdikı hakkında Hariciye vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 7 - II - 1940 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesi ve merbutlarla birlikte Encümenimize havale buyurulmakla Hariciye vekilinin huzurile tedkik olundu:

İki memleket arasındaki ticarî münasebetlerde takas esasının kabulü üzerine evvele tatbik olunan kliring usulünün ilgasını tazammun eden ve bu ilga keyfiyetinden evvel gümrüklerimize gel-

miş olan İngiliz mallarının kliring usulleri dairesinde tasfiyesini teğmin için yapılan ve imzası tarihinden itibaren muvakkaten meriyet mevkiine konulmuş bulunan bu anlaşma menfaatlerimize uygun görülmüştür.

Aynen kabul edilen kanun lâyihası havalesi veçhile İktisad encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Hariciye E. Reisi	M. M.	Kâtib
Erzincan	Konya	İstanbul
S. Arıkan	M. Göker	A. Ş. Esmer
Antalya	Diyarbakır	Diyarbakır
Dr. Cemal Tunca	Dr. İ. Tali	Zeki M. Alsan
	Öngören	
Erzurum	İzmir	Kars
Perteve Demirhan	Halil Mentеше	Gl. Muhittin Akyüz
Sivas	Tekirdağ	Tokad
N. Sadak	Yahya Kemal Beyatlı	N. Poroy

İktisad encümeni mazbatası

T. B. M. M.

İktisad encümeni

Esas No. 1/322

Karar No. 26

10 - V - 1940

Yüksek Reisliğe

İngiltere menşeli mallar bedelinin kliring yolile tediyesi usulünün 1 kânunuevvel 1939 tarihinden itibaren kaldırılması ve 30 teşrinisani 1939 tarihine kadar gümrüklerimize gelmiş oldukları halde muhassas plâfonları tükenmiş olduğundan idhal edilmeyen İngiliz menşeli malların idhalini teğmin maksadile Londra Büyük

Elçiliğimizle İngiltere Hariciye nezareti arasında nota teatisi suretile yapılan anlaşmanın tasdikı hakkında Hariciye vekâletince tanzim edilmiş ve İcra Vekilleri Heyetince 7 - II - 1940 tarihinde Yüksek Meclisin tasdikına arzı kararlaştırılmış olan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte encümenimize de havale edilmiş oldu-

ğundan Hariciye vekâletinden gelen alâkadar memurlar huzurile tedkik ve müzakere olundu.

İki memleket arasında daha evvel mevcud olduğu halde faydalı bir tarzda işletilmesine imkân bulunamayan kliring anlaşmalarının ilgasile menfaatimize uygun bir takas usulünün kabulü hakkında iki Taraf Hükümetleri arasında müzakere cereyan ettiği bir zamanda gümrüklerimize gelmiş olan İngiliz menşeli malların eski kliring anlaşması dahilinde plafonlarının kalmamış olduğundan dolayı gümrüklerimizden geri çevrilmesi muvafık görülmediğinden gerek 1 kânunuevvel 1939 tarihinden itibaren İngiliz menşeli malların bedelinin kliring yolile tesviyesi usulünün ilgası ve gerek 30 teşrinisani 1939 tarihine kadar gümrüklerimize gelmiş bulunan yine İngiliz menşeli malların 1 temmuz 1939 tarihinden itibaren İngiliz plafonlarında kullanılan pozisyonlardan münakale sure-

tile idhali İngiltere ile aramızda yeniden tessüs etmeğe başlayan ticarî ve iktisadî münasebetlerin takviyesine hâdim bir tedbir görülmüş olduğundan bu babdaki kanun lâyihası encümenimizce de aynen kabul edilmekle Umumî Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

İk. E. Reisi	Bu M. M.	Kâtib
Giresun	Diyarbakır	Afyon K.
İ. Sabuncu	N. Sünkitay	H. Erkan
Afyon K.	Ankara	Bursa
B. Türker	A. Ulus	Fazlı Güleş
Eskişehir	Gümüşane	İçel
Emin Sazak	Edib Servet Tör	Dr. M. Berker
İstanbul	İzmir	Kars
A. H. Denizmen	Benal Arıman	K. Arıklı
	Tunceli	
	Mitat Yenel	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

İngiliz menşeli mallar bedellerinin sureti tesviyesi ve idhal edilemeyen İngiliz menşeli malların idhalini teğminen nota teatisi suretile yapılan anlaşmanın tasdiki hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — 1 kânunuevvel 1939 tarihinden itibaren İngiliz menşeli mallar bedellerinin kliring yolu ile tesviyesi usulünün kaldırılması ve 30 teşrinisani 1939 tarihine kadar gümrüklerimize gelmiş olup muhassas plafonları tüketmiş olduğundan dolayı idhal edilemeyen İngiliz menşeli malların, 1 temmuz 1939 tarihinden itibaren kliring plafonlarında kullanılan pozisyonlarından münakale yapılarak idhalini teğmin için Londra Büyük Elçiliğimiz ile İngiltere Hariciye Nezareti arasında nota teatisi suretile yapılan Anlaşma kabul ve tasvib olunmuştur.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden

muteberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

7 - II - 1940

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Dr. R. Saydam	Fethi Okyar	N. Tınaz
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
Fayik Öztrak	Ş. Saracoğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	A. F. Cebesoy	H. Çakır
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	R. Karadeniz	Muhlis Erkmen
	Mü. V.	Ti. V.
	A. Çetinkaya	N. Topcoğlu

No. R 10432/7213/44

Ekselâns,

Büyük Britanya ve Şimalî İrlânda Müttehid Kırallığı Hükûmeti, 27 mayıs 1938 de Londrada imza edilen Teslihat kredisi ve garanti anlaşmalarının şamil oldukları kontratlar icabı olarak ihraç edilen mallar istisna edilmek şartile, ileride Türkiyeye ihraç edilecek bütün Müttehid Kırallık mallarının takas muamelesine tâbi tutulmasını arzu ettiğini Ekselânsınıza bildirmekle kesbi şeref eyler.

2. Bu itibarla, atideki hususatı teklif etmekle şeref kazanırım :

(a) 2 eylül 1936 da Londrada imza edilen Ticaret ve kliring anlaşmasının 7 nci maddesi ve madde 9 (1) inin (IV) neü fıkrası mucibince bedelleri hususî hesaba yatırılmak ve kliring hesabının (A) tâli hesabı yolile transfer edilmek suretile ödenmesi lâzım gelen Müttehid Kırallık eşyasının 1 kânunuevvel 1939 dan itibaren Türkiyeye idhaline müsaade edilmeyecek ve binaenaleyh bu tarihten itibaren 27 mayıs 1938 tarihli munzam Ticaret ve kliring anlaşmasının birinci maddesinin hükmü kalmayacaktır.

(b) Munzam anlaşmanın birinci maddesi ahkâmı mucibince 31 kânunuevvel 1939 da hitam bulan üç aylık müddet için muhtelif sınıflardan Müttehid Kırallık eşyasının her sınıfa tahsis edilen kontenjanların e. i. f. kıymetleri meemuuna tekabül edecek miktarda muhtelif sınıflarda Müttehid Kırallık eşyasının 30 teşrinisani 1939 da hitam bulan iki aylık müddet zarfında idhaline müsaade edilecektir. Munzam anlaşmanın birinci maddesi mucibince bu kontenjanlar, 30 eylül 1939 da hitam bulan üç aylık müddet zarfında istimal edilmeyen miktarları da ihtiva edeceklerdir.

(c) 30 teşrinisani 1939 tarihine kadar bu suretle istimal edilmemiş olan kontenjan bakiyeleri, sair sınıflara mensub olan ve o tarihte idhal edilmek üzere kaydedilmiş olub da kendi sınıflarına aid kontenjanların tükenmesi yüzünden idhal edilememiş bulunan eşyanın, Türkiye gümrüğüne duhul için kayid tarihleri sırasile, idhaline hasredilecektir.

3. Türkiye Hükûmeti bu teklifleri kabul ettiği takdirde, işbu nota ile Ekselânsınızın kabulü mübeyyin cevabının, derhal mevkiî meriyete girecek bir anlaşma olarak telâkki olunmasını teklif etmekle kesbi şeref eylerim.

İhtiramatı faikamın kabulünü rica ederim.

İmza
(Halifax)

22 teşrinisani 1939

Lord Cenabları;

Metni aşağıya naklolunan bu günkü tarihli notanızı aldığımı bildirmekle kesbi şeref eylerim:

Ekselâns,

Büyük Beritanya ve Şimalî İrlânda Müttehid kırallığı Hükûmeti, 27 mayıs 1938 de Londrada imza edilen teslihat kredisi ve garanti Anlaşmalarının şamil oldukları kontratlar icabı olarak ihraç edilen mallar istisna edilmek şartile, ileride Türkiyeye ihraç edilecek bütün Müttehid Kırallık mallarının takas muamelesine tâbi tutulmasını arzû ettiğini Ekselânsınıza bildirmekle kesbi keref eyler.

2. Bu itibarla, atideki hususatı teklif etmekle şeref kazanırım :

(a) 2 eylül 1936 da Londrada imza edilen ticaret ve kliring Anlaşmasının 7 nci maddesi ve madde 9 (I) inin (IV) neü fıkrası mucibince bedelleri hususî hensaba yatırılmak ve kliring hesabının

(A) tâli hesabı yolile transfer edilmek suretileödenmesi lâzım gelen Müttehid Kırallık eşyasının 1 kânunuevvel 1939 dan itibaren Türkiyeye idhaline müsaade edilmeyecek ve binaenaleyh bu tarihten itibaren 27 mayıs 1938 tarihli munzam ticaret ve kliring Anlaşmasının birinci maddesinin hükmü kalmayacaktır.

(b) Munzam anlaşmanın birinci maddesi ahkâmı mucibince 31 kânunuevvel 1939 da hitam bulan üç aylık müddet için muhtelif sınıflardan Müttehid Kırallık eşyasının her sınıfına tahsis edilen kontenjanların c. i. f. kıymetleri mecmuuna tekabül edecek mikdarda muhtelif sınıflarda Müttehid Kırallık eşyasının 30 teşrinaisni 1939 da hitam bulan iki aylık müddet zarfında idhaline müsaade edilecektir. Munzam Anlaşmanın birinci maddesi mucibince bu kontenjanlar, 30 eylül 1939 da hitam bulan üç aylık müddet zarfında istimal edilmeyen mikdarları da ihtiva edeceklerdir.

(c) 30 teşrinisani 1939 tarihine kadar bu suretle istimal edilmemiş olan kontenjan bakiyeleri, sair sınıflara mensub olan ve o tarihte idhal edilmek üzere kaydedilmiş olub da kendi sınıflarına aid kontenjanların tükenmesi yüzünden idhal edilememiş bulunan eşyanın, Türkiye gümrüğüne duhul için kayıt tarihleri sırasile, idhaline hasredilecektir.

3 - Türkiye Hükûmeti bu teklifleri kabul ettiği takdirde, işbu nota ile Ekselansınızın kabulü mübeyyin cevabının, derhal mevkiî meriyete girecek bir anlaşma olarak telakki olunmasını teklif etmekle kesbi şeref eylerim.

Türkiye Cümhuriyeti Hükûmetinin Müttehid Krallık Hükûmetinin bu husustaki teklifini kabul ettiğini ve notanızla işbu cevabî notayı iki Hükûmet arasında derhal meriyete girecek bir anlaşma olarak telakki ettiğini cevaben bildirmekle kesbi şeref eylerim.

İhtiramatı faikamın kabulünü rica ederim.